



2nd INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**“EUROINTEGRATION IN ART, SCIENCE AND EDUCATION:
EXPERIENCE, DEVELOPMENT PERSPECTIVES”**

II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ, НАУЦІ ТА ОСВІТІ: ДОСВІД,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ”**

Klaipėda University, 2025

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Compilers of the publication:

Упорядники видання:

Prof. dr. Rasa Braslauskienė,
Doc. dr. Reda Jacynė,
Doc. dr. Maryna Ponomarenko.

Conference Scientific Committee:

Науковий комітет конференції:

Prof. Dr. Rimantas Balsys (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Rasa Braslauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
PhD student Evelina Brazauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Honored Art Worker of Ukraine Dmytro Velychko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Matilda Karamatic Brčić (University of Zadar, Croatia).
Assoc. Prof. Dr. Reda Jacynė (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Andrii Krasnozhan (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Prof. Dr. Ganna Muzychenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Aida Norvilienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Dr. Maryna Ponomarenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine; Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Honored Art Worker of Ukraine Olga Tarasenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Ioana Todor (“1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia, Romania).

Untranslated language of the authors.

Мову авторів збережено без змін та перекладу.

© Rasa Braslauskienė, Reda Jacynė, Maryna Ponomarenko (sudarytojos), 2025

© Klaipėdos universitetas, 2025

ISBN 978-609-481-244-6

Foreword

The Second International Conference *EUROINTEGRATION IN THE ARTS, SCIENCE AND EDUCATION: PERSPECTIVES, PERSPECTIVES OF IMPLEMENTATION* is an event that demonstrates the support of Ukrainian scientists by Lithuanian colleagues and is dedicated to the topical issues of fine arts, culture and pedagogy.

For the second year in a row, researchers with many years of experience, as well as undergraduate and graduate students, meet in the scientific space of the conference, which is in line with the principle of equality and aims to combine traditions and alternative approaches.

The conference proceedings reflect the main goal of the event - to bring together European and Ukrainian researchers, to highlight non-standard opinions and to establish ways of interaction in the field of interdisciplinary research. Our tasks are to find answers to the questions of how intergenerational knowledge and diverse perspectives can improve the sustainable development of education and science, how to integrate theoretical achievements into life, and how to combine science and art in the context of new demands and requirements of society.

The publication of the proceedings in an online format is a deliberate move by the conference organisers, in consistence with one of the priorities of the European Green Deal - the rational use of natural resources and the development of an ecological consciousness in the global scientific community.

Compilers

Передмова

Друга Міжнародна конференція «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ, НАУЦІ ТА ОСВІТІ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ» – захід, що демонструє підтримку українських вчених литовськими колегами, присвячений актуальним проблемам образотворчого мистецтва, культури і педагогіки.

Другий рік поспіль в науковому просторі конференції зустрічаються дослідники з багаторічним досвідом та студенти і аспіранти, що відповідає принципу рівності та спрямовано на поєднання традицій і альтернативних підходів.

Матеріали конференції віддзеркалюють головну мету заходу – об'єднання європейських і українських дослідників, висвітлення нестандартних думок та налагодження шляхів взаємодії у царині міждисциплінарних досліджень. Наші завдання – це пошук відповідей на запитання, як знання різних поколінь та різноманітні точки зору можуть покращити сталий розвиток освіти і науки, як інтегрувати теоретичні здобутки в життя та поєднати науку і мистецтво в контексті нових запитів та вимог суспільства.

Публікація матеріалів в онлайн-форматі – усвідомлений крок організаторів конференції, який відповідає одному з пріоритетних напрямів у реалізації європейського «зеленого курсу» – раціональному використанню природних ресурсів та формуванню еко-свідомості у світовій спільноті вчених.

Упорядники

Poliakova Maryna. ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN BOOK COVER DESIGN: WORLD AND UKRAINIAN EXPERIENCE / 135

Ponomarenko Maryna. PISANKA. CULTURAL CODE OF UKRAINE / 136

Ponomarenko Maryna, Iurchenko Maryna. SYMBOLISM OF THE CHECKERBOARD FLOOR IN WORKS OF RELIGIOUS ART OF THE MIDDLE AGES / 140

Romanenkova Yuliia. ATTESTATION PUBLIC EXPOSITIONS OF ART WORKS IN NATIONAL ACADEMY OF FINE ARTS AND ARCHITECTURE: EDUCATIONAL FACTOR. STIMULUS. TRADITION / 144

Сербін Олегослав, Пашкевич Калина. КРЕАТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОДЯГУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ / 148

Serbin Olehoslav, Pashkevich Kalina. CREATIVE MODELLING OF CLOTHING: WORLD EXPERIENCE IN EDUCATING FASHION DESIGNERS/ 151

Shtainer Tetiana. INTERACTION OF FONT GRAPHICS AND FASHION DESIGN IN UKRAINIAN AND EUROPEAN ART / 152

Syvokon Iurii. TECHNOLOGICAL FRAMEWORK OF PERFORMING SKILLS IN THE CONTEXT OF CLASSICAL DANCE / 154

Скасків Олесь, Чупріна Наталія. ТРАДИЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ЯК ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ОДЯГУ / 157

Skaskiv Olesia, Chuprina Nataliia. TRADITIONAL ARCHITECTURE AS A SOURCE OF INSPIRATION IN MODERN CLOTHING DESIGN / 159

Soloviov Dmytro, Mykhailova Rada. CULTURAL HERITAGE AT WAR: THE FATE OF SOVIET UKRAINIAN MONUMENTAL ART / 160

Спасскова Олена. ВПЛИВ ТРАДИЦІЙНОЇ ЯПОНСЬКОЇ ГРАВЮРИ НА РАННЮ ТВОРЧІСТЬ Г. НАРБУТА / 163

Spasskova Olena. THE INFLUENCE OF TRADITIONAL JAPANESE PRINTMAKING ON THE EARLY ARTISTIC WORK OF H. NARBUT / 165

Сун Яньбо, Володимир Тарасов. ПЛАСТИЧНА МОВА ФУ ЧЖУНХУА: СКУЛЬПТУРА, ІНСТАЛЯЦІЯ, РЕДІМЕЙД / 166

Song Yanbo, Tarasov Volodymyr. FU ZHONGWAN'S FORMAL ART LANGUAGE: SCULPTURE, INSTALLATION, READYMADE / 169

Taran Maksym, Slityuk Olena. ANIMATION IN WEB DESIGN AS A WAY TO IMPROVE USER INTERACTION / 170

Tarassenko Andrii. TRADITION AND INNOVATION IN THE PAINTING OF YURI EGOROV / 173

Tarassenko Olga. SERGEI BELIK'S PAINTING: THE FEELING OF DIVINE PRESENCE IN EVERYDAY SPACE / 180

Уразбаєва Анастасія, Ковальчук Остап. ВПЛИВ ШКОЛИ АНТОНА АЖБЕ НА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ МАНЕРИ АБРАМА МАНЕВИЧА / 186

Urazbaieva Anastasiia, Kovalchuk Ostep. THE INFLUENCE OF ANTON AŽBE'S SCHOOL ON THE FORMATION OF ABRAM MANEVICH'S ARTISTIC MANNER / 190

Volosova Milana, Ponomarenko Maryna. *THE LAST SUPPER* BY LEONARDO DA VINCI: PECULIARITIES OF ICONOGRAPHY / 191

Чжан Хен, Котляр Євген. *СЕЛЯНСЬКИЙ РЕАЛІЗМ* ЯО ЧЖУНХУА: СЮЖЕТНО-ОБРАЗНІ ОСОБЛИВОСТІ У ТВОРАХ 1970-х – 1990-х рр. / 195

Zhang Heng, Kotlyar Yevgen. *PEASANT REALISM* OF YAO ZHUNGHUA: PLOT-IMAGE FEATURES IN THE WORKS OF THE 1970S - 1990S. / 198

Xingchen Pan, Chubotina Iryna. CROSS-BORDER INTEGRATION OF CONTEMPORARY HAND-MADE BEADS: FROM TRADITIONAL COLLECTIBLES TO FASHION ITEMS / 199

Wen Xinmiao, Pashkevych Kalyna. THE CRAFTSMANSHIP OF MIAO EMBROIDERY IN XIANGXI, CHINA: CONTINUOUS INHERITANCE AND DIVERSE EVOLUTION DRIVEN BY DIGITALIZATION / 203

ВПЛИВ ТРАДИЦІЙНОЇ ЯПОНСЬКОЇ ГРАВЮРИ НА РАННЮ ТВОРЧІСТЬ Г. НАРБУТА

Спасскова Олена

Асистент, кандидат мистецтвознавства, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

ORCID: 0000-0002-2004-8402

Spasskova.OP@pdpu.edu.ua

Анотація. У тезах ідеться про вплив традиційного японського мистецтва на творчість європейських та українських художників другої половини XIX – початку XX ст. Проаналізовано ранній період творчості українського графіка Г. Нарбута. Виявлено вплив традиційної японської гравюри на ілюстрації до казок «Журавель і чапля», «Теремок», «Дерев'яний орел».

Ключові слова: ілюстрації Г. Нарбута, кольорова гравюра, японське мистецтво, книжкова графіка.

Вступ. Про японський вплив на європейське мистецтво другої половини XIX – початку XX ст. писало багато дослідників. «Японське мистецтво зробило переворот у європейському», «новітній французький живопис, який бере свій початок від Мане, значною мірою створений впливом японців», – стверджував Р. Мутер (Мутер, 1893). На думку мистецтвознавця М. Осборна: «надзвичайне враження від японських творів пожвавило й освіжило втомлене європейське мистецтво» (Осборн, 1910).

У 1900-х роках «японізм» у європейському мистецтві уявлявся дослідникам явищем безсумнівним і таким, що не вичерпало себе. Плакати Тулуз-Лотрека, графіка О. Бердслея, Т. Гейне – все це вважалося його породженням. Стриманість або, навпаки, яскравість колориту, площинне трактування, інтерес до лінії, прагнення лаконізму – вважали неодмінно японською властивістю, хоча ці особливості легко можна було знайти й у європейській художній спадщині.

Не оминула мода на «японізм» і українське мистецтво. Японська класична гравюра була непогано представлена в приватних зібраннях, наприклад Богдана та Варвари Ханенків. «Усього Музей має 232 гравюри, що їх був придбав Б. І. Ханенко у 1904-му році в Манджурії», – зазначається у виданні Національного музею мистецтв імені Ханенків (Гудалова-Кульженко, 1928). Також у художників була можливість досліджувати японське мистецтво завдяки журналам «Le Japan Artistique», «Світ мистецтва» та іншим.

Теоретична частина

Талановитий художник, фундатор українського національного мистецтва Георгій Нарбут, захоплено колекціонував зразки японської гравюри, яка й підказала йому деякі способи графічної стилізації. В. Вихованець пише, що Нарбут був знайомий з японською гравюрою ще за часів свого навчання в гімназії: «П. Дорошенко давав допитливому гімназисту книги з власної бібліотеки, в тому числі й журнал «Світ мистецтва». З його сторінок майбутній графік знаходив відомості про твори античності й доби Відродження, про своєрідне японське мистецтво» (Вихованець). Особливо помітний вплив «японізму» в ранніх творах Художника. Наприклад, ілюстрації до книги «Журавель і чапля. Ведмідь» досить точно демонструють сторонній вплив, а саме японський.

Ще виразніше японські елементи простежуються в одній з ілюстрацій до книжки 1910 року «Теремок. Мізгір» (Іл. 1). Ведмідь, трактований чорним силуетом, виступає із

сокирою через плече на тлі абсолютно «японського» пейзажу. І сіра хмара, що нависає над синявою, різко обривається над обрієм, щоб поступитися місцем білизні паперу, і рівні довгі штрихи, що перетинають один одного та зображають дощ, і зігнуті вітром дерева – все це наче перенесене з гравюр Хіросіге, хоча помітно спрощене і схематизоване (Іл. 2). Силуети дерев, які він підгледів у японських гравюрах, Нарбут і в інших випадках робить абсолютно площинними й користується ними як акцентами на контурному малюнку. Дощ і дерева, в ілюстрації до «Теремка», добре гармонують з фігурою ведмеда, посилюючи її рух і загальний настрій тривоги.

Трактування неба в нарбутівському «Дерев'яному орлі» (1910 р.) дуже продумане й ефективне. Описуючи японські гравюри й твори Нарбута, можемо зазначити, що в обох із дивовижною сміливістю небо, на деякій відстані від обрію, різко змінює колір. Над обрієм залишається доволі широка смужка чистого білого, прозорого кольору, яка потім майже одразу переходить у синій. Лише цей спосіб, по суті вірний, але перебільшений, передає всю нескінченну далечінь і небесне просвітлення горизонту.



Ілюстрація 1. Г. Нарбут. Ілюстрація до казки «Теремок». 1910.



Ілюстрація 2. Утагава Хіросіге. Білий дощ, Сьоно. 1833 – 1834.

Висновки. При розгляді різноманітних художніх зв'язків дуже важлива термінологія. Вплив, запозичення, наслідування, вивчення якихось зразків – у всіх цих словах укладено суттєві смислові нюанси, нехтування якими знижує точність мистецтвознавчого аналізу. Правильнішим, як нам видається, говорити не про «вплив» японської гравюри на європейську чи українську мистецькі школи, а про те, що майстри кольорової гравюри «вчилися» в японців. Результатом цього «навчання» було не «наслідування», яке в історії мистецтва не породжує оригінальних і значних явищ, а «відповідність» гравюр, наприклад творів Нарбута, японським. Але, не зважаючи на запозичені технічні прийоми, у міру вироблення власної індивідуальної манери вони зникали з творів художника.

Японська кольорова гравюра на дереві не справила вирішального впливу на Г. Нарбута. Для нього не менш важливими були й інші художні враження. Під час аналізу пізніших творів художника пошуки японських першообразів не повинні гіпнозувати дослідника, змушуючи його вишукувати будь-що-будь японський вплив там, де можна і без нього зрозуміти своєрідність твору.

Також варто зауважити, що якщо якісь прийоми на початку XX ст. вже не були специфічно японськими, а увійшли в ужиток світової графіки, тоді не так вже й важливо, де їх уперше для себе відкривав майстер – у японській гравюрі, чи у творах своїх

сучасників. Важливо встановити, що в нього від «стилю епохи», а що своє власне, таке, чого в інших немає. І якщо це «щось» він міг узяти і взяв саме в японській гравюрі, тоді тільки це становить інтерес для дослідника.

Література

Muther, R. (1893). *Geschichte der Malerei im XIX. Jahrhundert*. Munchen : G. Hirth's Kunstverlag. Відновлено з : <https://books.google.de/books?id=--NJwTnzAAkC&pg=PR3&dq=geschichte+der+malerei+muther#v=onepage&q=geschichte%20der%20malerei%20muther&f=false>

Osborn, M. (1910). *Geschichte der Kunst*. Berlin : Verlag Ullstein & Co. Відновлено з : <https://repozytorium.biblos.pk.edu.pl/resources/38969/browse#>

Гудалова-Кульженко, П. А. (1928). *Японська гравюра на виставці мистецтва далекого сходу*. Київ : Видання музею мистецтв УАН. Відновлено з : <https://khanenko.museum/assets/media/52-004-yaponska-gravyura-compressed.pdf>

Вихованець, В. (2020). *До 100-річчя з дня смерті відомого графіка, фундатора українського національного мистецтва Г. І. Нарбута*. Перспектива: інформаційний портал. Відновлено з : <https://perspekt.org.ua/articles/do-100-richchya-z-dnya-smerti-vidomogo-grafika-fundatora-ukrainskogo-nacionalnogo-mistectva-g.-i.-narbuta>

THE INFLUENCE OF TRADITIONAL JAPANESE PRINTMAKING ON THE EARLY ARTISTIC WORK OF H. NARBUT

Spasskova Olena

Assistant, PhD in Fine Art, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-2004-8402

Spasskova.OP@pdpu.edu.ua

Anotation. The thesis deals with the influence of traditional Japanese art on the works of European and Ukrainian artists of the second half of the 19th and early 20th centuries. The early period of the work of Ukrainian graphic artist H. Narbut is analysed. The influence of traditional Japanese printmaking on the illustrations to the fairy tales «The Crane and the Heron», «The Little House», «Wooden Eagle» is revealed.

Keywords: illustrations by H. Narbut, colour printmaking, Japanese art, book graphics.